

Konkurenceschopnost a trvale udržitelný rozvoj

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D., MBA

Základní otázky...

- Jaké existují mýty o udržitelném rozvoji?
- Lze definovat efektivní nástroje odrážející klíčové faktory udržitelného rozvoje?
- Jaká jsou nové koncepty udržitelného rozvoje?

2

Mýty udržitelného rozvoje

- UR je vnímán pouze jako koncept reakce na hrozbu katastrofického scénáře o vyčerpatelnosti přírodních zdrojů.
- Neexistuje shoda týkající se významu a věcného obsahu UR.
- Koncepty udržitelného rozvoje mají třípilířovou strukturu, ta není podobná strukturálním ukazatelům EU.

3

Nástroje udržitelného rozvoje z pohledu konkurenceschopnosti

- cenové a daňové nástroje;
- nákladová efektivita;
- využitelnost výhledů a programů k UR;
- environmentální efektivita.

4

Nástroje UR I.

Využitelnost výhledů a programů k rozvoji UR:

Země a především regiony musí mít zpracovány své vlastní koncepce podporující vnitřní a vnější rozvoj.

Cenové a daňové nástroje:

Efekty daní nejsou jednoznačné. Daně na jedné straně mohou snižovat emise škodlivin, na druhé straně mohou brzdit úsilí firemního sektoru v tvorbě inovací podporujících úspory energií.

U trhu, který má podporovat udržitelné výstupy, by cena měla odrážet plnou výši společenských nákladů a přínosů vyráběného zboží a poskytovaných služeb. Jinými slovy jde o naplnění principu, že znečištění platí znečišťovatel.

5

Nástroje UR II.

Nákladová efektivita:

Prozatím málo zemí systematicky využívá analýzu nákladů a přínosů k hodnocení projektů, politik a programů udržitelného rozvoje i přesto, že je patrný vzestup v užití této techniky. Jen v Kanadě, N. Zélandu, V. Británii a USA vznikla povinnost hodnotit dopad regulačních a legislativních opatření.

Environmentální efektivita:

Podstatou a nástrojem environmentální efektivity by měla být opatření, která by zajišťovala: (i) regeneraci – tj. aby obnovitelné zdroje byly využívány efektivně, a aby nebylo povoleno jejich využívání nad míru překračující tempo jejich přirozené obnovy; (ii) nahraditelnost – tj. aby neobnovitelné zdroje byly využívány efektivně, a aby jejich použití bylo omezeno na úroveň, která není nahraditelná použitím obnovitelných zdrojů nebo jiných typů kapitálu.

Neefektivnost ekologických standardů

Vybrané efekty zavedených ekologických standardů:

- neefektivnost ekologických standardů;
- nedostatečná motivační schopnost omezovat znečišťování ŽP;
- ztráta konkurenceschopnosti na zahraničních trzích.

7

Nové cíle udržitelného rozvoje

- životy a živobytí;
- potravinová bezpečnost;
- trvalá udržitelnost vodního hospodářství;
- čistá energie;
- zdravé ekosystémy;
- kvalitní vládnutí.

8

Monitoring UR – Ekonomický pilíř

- zdroje a efekty ekonomického růstu: zaměstnanost, investice, spotřeba energie a materiálu, doprava;
- úspory a investice do budoucnosti: výdaje na vzdělání, výdaje na VŠ, výdaje na VaVaI, míra úspor;
- dobré vládnutí: spotřeba vlády, výdaje soudnictví, výdaje na bezpečnost, zaměstnanost ve veřejném sektoru;
- makroekonomická stabilita: HDP, spotřebitelské ceny, saldo veřejných rozpočtů a saldo BÚ PB.

9

Monitoring UR – Sociální pilíř

- pružnost trhu práce a sociální koheze: míra zaměstnanosti a zaměstnatelnosti, diferenciací mezd, počet zkrácených úvazků, míra chudoby;
- zdroje sociálního kapitálu: přístup k internetu, občanské spolky, výdaje na kulturu, politická participace;
- zdraví obyvatelstva: výdaje na zdravotnictví, výdaje na léky, střední délka života, míra úmrtnosti, dny pracovní neschopnosti, podíl obézních a kuřáků.

10

Monitoring UR – Environmentální pilíř

- skleníkové plyny a kvalita vzduchu: emise CO₂, oblasti se zhoršeným ovzduším, globální teplota a její vývoj;
- vodní zdroje: dostupnost spodních vod, populace napojená na čističky, index chemické toxicity;
- ekologická stabilita a odpady: spotřeba hnojiv, výdaje na ochranu životního prostředí a protipovodňová opatření, podíl ekologického zemědělství, produkce podnikového a komunálního odpadu/HDP, výdaje na recyklaci.

11

Konkurenceschopnost a koncept UR

- Být konkurenceschopný ještě nemusí nutně znamenat drastické porušení konceptů UR.
- Koncepty UR by měly být součástí hospodářské politiky vlády a měly by odrážet především národní potřeby současné a brát ohled na potřeby budoucí.
- Zásadním problémem je nejednoznačnost pojetí konkurenceschopnosti a konceptů UR – kde hledat jasný soulad?

12